

## Varkensboerinnen

Truus: Karel is hier geboren

Connie: wij hadden ook altijd beesten

Truus: dit is de oude boerderij hier van van zijn kant uit

Connie: mijn vader is eigenlijk metselaar

Truus: en achtentwintig jaar geleden nee jawel achtentwintig jaar geleden zijn hier de koeien vertrokken

Connie: maar we hadden ook altijd beesten

Truus: en hebben wij omgeschakeld naar zeugen toe

Connie: huisdieren

Truus: er moest altijd gewerkt worden

Connie: want eh een boerderij is altijd werk

Truus: en pa die plande het zo in dat er in de vakanties altijd wel werk was

Connie: voor iedereen was dat zo

Truus: maar ja tien kinderen

Connie: en ja het vertier in het dorp

Truus: Karel komt uit een nest van tien kinderen

Connie: was de wandelclub en de voetbalclub

Truus: ga maar na

Connie: en da was het

Truus: meer was er niet

Connie: het was normaal dat da je dat er in de vakantie gewerkt moest worden

Truus: d'r moet geëten worden ook

Connie: dus er moet gewerkt worden

Truus: dus zegt de vader

Connie: bieten rooien, aardappels poten

Truus: en alles met de hand hè

Connie: toen was het niet zo met machines

Truus: toen hadden ze een paard en kar

Connie: toen Fons klein was

Truus: maar we zijn nooit niks te kort gekomen

Connie: maar het was wel altijd werreke

Truus: maar hadden ze eieren konde ze verkopen  
Connie:hadden ze melk da da konde ze verkopen hèn  
Truus: al rond het huis dat bracht ook allemaal wat op  
ja dat deed me moeder er allemaal nog bij hèn  
Connie: as ik daar nou nog aan denk moe 'k er wel om lachen  
da was op zo'n batterij  
en da moeste met de hand eieren rapen  
maar die kippen kwame wel 's los  
en in het begin ston ik al te gillen waaaah  
ik durfde ze niet te pakken  
Truus: maar ik was dolgelukkig  
ik liep heul de dag achter 'm aan  
von het prachtig  
heb er echt van genoten zo die eerste tijd dat we hier zaten  
ja joh je hebt een eigen huis  
Connie: ge weet toch niet wa ge bent  
Truus: eindelijk een eigen gezinneke  
Connie: tja wij zagen dat hier wel zitten

Truus: en we hebben het altijd met plezier gedaan  
Connie: omdat wij toch zo dicht bij de beesten staan  
Truus: ik denk nog met heel veel liefde en zorg  
Connie: ik denk da'k het zo goed zeg  
Truus: toch met liefde en zorg  
Connie: want ik vergeet nooit meer toen hier met die varkenspest  
Truus: toen moesten er biggen afgespoten worden  
Connie: en dan zijn wij mensen zo klein hèn  
Truus: je staat toch te huilen om de hoek van de boerderij  
Connie: ook als veearts zijnde  
Truus: da's voor hem ook geen kleintje  
Connie: snap je  
Truus: en dan voel je pas hoe klein da je bent

Truus: ja rationeel zei ik ook, as die dieren toch niet voor menselijke consumptie geschikt  
mogen zijn,

Connie: want daar doe je 't uiteindelijk toch voor hè,

Truus: ja dat het voor menselijke consumptie geschikt gemaakt wordt,

Connie: en het is natuurlijk onzin, dat het niet mocht,

Truus: maar dat is dan eenmaal zo,

Connie: en dan kun je een biggetje net zo goed binnen 10 dagen doodspuiten,

Truus: dan dat je 'm eerst 10 weken laat worden en 'm dan gaat vernietigen,

Connie: om zo'n biggetje 10 weken te verzorgen met de wetenschap dat het dan toch doodgaat,

Truus: dan kun je net zo goed eh eh dan rigoureuus zijn, vind ik,

Connie: maar ik ben nog altijd blij da wij op het voorstel van de dierenarts hebben gezegd, ik wil  
een week wachten, en as het over een week nog niet lijkt dat het beter zal gaan,  
dan moeten we het er nog maar eens over hebben, en ja toen was het net eh lang  
genoeg, dus ik ben blij dat wij dat nooit hebben hoeven doen, want dan zijn ze  
geboren,

Truus: en dan hebben ze dus nergens voor gediend hè,

Connie: maar als je ze 10 weken moet verzorgen, en je weet al, as ze een dag oud zijn, dat je ze  
na 10 weken dood moet laten spuiten, om dan de motivatie op te brengen om ze  
goed te verzorgen,

Truus: maar kijk als ze bij ons weg gingen, gingen ze wel weg om dus gewoon voor mensen  
voor voedsel te dienen hè,

Connie: da's toch iets anders dan dat ze naar de verbrandingsoven gaan hè,

Truus: eh dan ja dan is het voor mij, houdt het voor mij daar op,

Connie: dan denk ik er ook maar verder niet over na,

Truus: wat er nog verder mee gebeurt,

Connie: terwijl ik bij normale dieren,

Truus: die met 25 kilo afgezet worden hè,

Connie: dan heb ik er toch voorkeur aan dat ik weet die gaan daarnaartoe,

Truus: en die worden daar goed verzorgd,

Connie: terwijl je ook kunt zeggen,

Truus: wat een aantal mensen dus wel gedaan hebben,

Connie: die gaan de grens over,

Truus: daar weet je niks meer van,

Connie: maar ik ben nog altijd nog nieuwsgierig of het bij die ander ook goed gegaan is,

Truus: ja dan beur ik 'n beetje minder omdat ik dichtbij mijn dieren afzet ...

Connie: maar we hebben het altijd met plezier gedaan

Truus: tis een intelligent dier

Connie: we hebben 's een ander soort varken gehad

Truus: die hadden donkerbruine ogen  
en zo'n zwart randje

Connie: dat waren pittige dames

Truus: as ze ook maar erregens d'r uit komme

Connie: die kon je niet tegenhouden met een stuk hek of zo

Truus: daar zouwe ze toch proberen om erdoorheen te komen of zo

Connie: net als een wild zwijn die allereerste

Truus: die lopen gewoon door

Connie: maar die wij gewoon in de box hebben

die zijn een stuk rustiger ras

Truus: da's dan fijner voor jezelf om mee te werken

Connie: die kan je gewoon leren in de stal

wat ze moeten doen

Truus: die kenden Karel heel goed

Karel die had een schop bij

en daar stuurde die ze helemaal mee

Connie: als hij ze hier rechts lang rechts langs de hoofd houdt

Truus: gaat het varken links

Connie: en andersomkrekeender

Truus: daar stuurde die ze mee

en dat beeld voor mij is ook dat hij die dingen dan zo doet hè

want wou ik een zeug tegen houden dat lukt me niet hè

Connie: nee natuurlijk niet want jij heb geen kracht

Truus: die zijn sterk

Connie: daar kom je nie in de buurt

Truus: en bij die beer al helemaal nie

Truus: nee nee die zijn erbij das niet zo'n schattig varken hoor

Connie: dan komen ze nie om een kusje te geven

Truus: maar om te bijten of te slaan

Connie: die slaan altijd met de tanden  
Truus: die slaan je door de benen heen als je niet uitkijkt  
Connie: ze hebben wel een keer meegemaakt  
Truus: dat twee beren met elkaar gevochten hadden  
Connie: en dan wint er een hè  
Truus: en de ander is dood  
Connie: da's net ook als in het wild beesten twee mannen met elkaar vechten  
Truus: nee  
Connie: ja  
Truus: nee  
Connie: maar bij een beer gaat er dan een dood  
Truus: in het wild ook niet daar gaat er eentje weg  
Connie: maar in de stal is dat niet meer  
Truus: nee die kunnen niet vluchten  
die hebben niet geleerd te vluchten  
in de natuur da moet je je eigen toegeven  
en as je niet aankunt dan ren je weg  
Connie: nou die varkens in de stal hier hebben altijd elkaar gezien  
Truus: en als twee bere toevallig bij mekaar komen  
dan worden ze zo kwaad op elkaar  
Connie: en dan geven ze niet op  
Truus: dan gaat er eentje zo van de stress dood  
Connie: 't is ook allemaal opgefokt om binnen te houden he  
Truus: er zijn ook mensen die zeggen maar jaag dan alles buiten  
Connie: maar zo werrek dat niet  
Truus: dat kan niet meer  
Connie: als je alle varkens en koeien en kippen loslaat in nederland  
Truus: dat zou een ramp zijn  
Connie: de mensen kunnen we nog niet eens loslaten in nederland  
Truus: als we de mensen van de flatten afhalen en in woningen zetten  
Connie: is ook nederland te klein  
Truus: en daar alle varkens en kippen en koeien nog tussen  
Connie: zo simpel is het  
Truus: dat kan gewoon niet

Connie: ik houd van de varkens ja  
Truus: vooral de biggen ja  
Connie: ja da da zijn we gewoon altijd bij as ze geboren worden  
Truus: ja da was gewoon gigantisch  
Connie: dan heb ik altijd zoiets van eh da me eigen bevalling beleef ik dan weer  
Truus: ja heel raar  
Connie: da gevoel  
Truus: da die die spanning  
Connie: alleen die reuk al  
Truus: jaja dat ruikt zo anders hè  
Connie: ja ha naar slijm  
Truus: en naar vers bloed  
Connie: enenen ja da's echt nieuw leven  
Truus: kwee nie da ge zelf kinderen hed  
Connie: maar als een baby pas geboren is  
Truus: die ruikt ook da da  
Connie: das een reuk die die die krijde nooit meer terug  
Truus: nou en die reuk die hong er dan ook als alle zeugen gebigd hebben  
Connie: en een dag later zeg maar is er die reuk al niet  
Truus: en die spanning is er ook al niet meer  
Connie: gewoon net net da moment  
Truus: ja ik heb ook altijd heel veel meegewerkt  
Connie: ik ben elke dag ben ik ook eh achter bij de varkens  
Truus: ze laten oe oe gang gaan  
Connie: as het hier binnen effe niet botert  
Truus: ik ben heul heul ik heb heel veel fantasie hè  
Connie: met een van de mannen  
Truus: en as ik dan in de varkenskooi kwam  
Connie: dan ben ik naar achteren  
Truus: dan kwam dat helemaal tot uiting  
Connie: nou en dan is het na een uur hejik gewoon mijn goeie zin weer terug  
Truus: dan viel me ook niemand lastig met me gedachten  
maar nou heb ik da niet meer  
en ook da mis ik

Connie: en in de varkens kooi is het zo  
Truus: daar dede oe werk  
Connie: en ondertussen is heel oe hoofd leeg  
Truus: om van alles te bedenke  
Connie: om oe hoofd tot stilstand te krijgen  
Truus: we liepen gewoon te denken  
Connie: en niemand valt ons lastig  
Truus: dus we hadden niet alleen de vrijheid van  
Connie: ja we zijn eigen baas  
Truus: maar ook de vrijheid in ons hoofd

Connie: maar koeien vin ik zelf nog veuls mooier als varkens  
Truus: tenerste blijven die veul langer op het bedrijf  
Connie: die ken dalmaal bij naam  
Truus: d'r waren erbij  
Connie: kathinka bijvoorbeeld  
Truus: die liep al joaren kreupel  
Connie: d'r was gewoon niks meer an te doen  
Truus: die was gwoon versleten  
Connie: maar toch  
Truus: ja  
Connie: en as ge die allemaal uit de wei gingt halen  
Truus: die sjokte as loatste  
Connie: da sjokte zomaar achterheen  
Truus: maar ja we moesten een keuze maken  
Connie: een miljoen was gewoon veuls te veul voor ons  
Truus: dat ging gewoon nie  
Connie: maar geiten da eh  
Truus: da da willen wij niet  
Connie: nee een geit spreek mij niet aan  
Truus: nee dat zegt mij helemaal niks  
Connie: ik vin ze stinken  
Truus: en de melk vink nie lekker  
Connie: en eh ja

Truus: als wij ons eigen hier alletwee over heen hadden kunnen zetten

Connie: dan hadden wij hier geiten gehad

Truus: dan waren we nog steeds samen geweest

Connie: maar ge moet wel natuurlijk wel een gevoel hebben voor de beesten die d'r zijn

Truus: want anders kunt ge d'r beter nie an beginne

Truus: de eerste keer slachten,

Connie: ja dat was vroeg hè,

Truus: dat je thuis zelf een varreke hield,

Connie: en dat werd dan apart gezet

Truus: en dat werd dan gewoon geslacht,

Connie: nou dat vond ik indrukwekkend,

Truus: dat bracht ook weer eten binnen hè,

Connie: ik heb dat niet als naar ervaren, nee

Truus: nee

Connie: nee,

Truus: ik denk dat je da ook wel leert,

Connie: om die grens te trekken,

Truus: as een dier vanwege ziekte of ouderdom dood gaat hè,

Connie: as er bijvoorbeeld 12 biggetjes geboren worden bij een moeder,

Truus: maar er zit er eentje bij die niet levensvatbaar is,

Connie: dan gaan alle mensen daar verschillend mee om volgens mij,

Truus: ik heb altijd iets van ja nou jammer, hè,

Connie: je moe ook kansen krijgen om te overleven,

Truus: en ja soms soms gaat het niet,

Connie: soms gaat de moeder erop liggen,

Truus: da's ook nie leuk,

Connie: maar als een dier ziek is,

Truus: dan heb ik er ook geen problemen mee om tegen de dierenarts te zeggen:

Connie: spuit 'm maar snel dood,

Truus: want dan is het lijden ook verkort,

Connie: ja zo

Truus: ja zo ga je om met produktiedieren hè,



Connie: en dan denk ik misschien wel niet economisch genoeg,  
Truus: as ik van een zeug vermoedde dat ze dracht problemen zou krijgen,  
Connie: het been bijvoorbeeld werkt niet sterk genoeg meer,  
Truus: dan nam ik ook liever de beslissing voordat ze d'r mee ging sukkelen, om ze naar het  
slachthuis te laten brengen, dan dat ik wachtte tot ze problemen ging krijgen met  
lopen,  
Connie: dat is het verschil met een ander,  
Truus: met een hond zou je zeggen,  
Connie: hij mag zo lang blijven als het enigszins kan,  
Truus: maar zo'n dier,  
Connie: enerzijds wil je dat dier leed besparen  
Truus: en anderzijds beur je natuurlijk ook zelf meer eh van van je produkt,  
Connie: want ik vind een dier dat niet gezond is  
Truus: en niet voor menselijke consumptie geschikt is,  
Connie: kun je beter op tijd af laten maken,  
Truus: dan laat je 'm gewoon doodspuiten,  
Connie: anders heeft ie nog meer pijn,  
Truus: op een gegeven moment zal ie niet meer kunnen eten of drinken hè,  
Connie: god 't lijkt wel of we 't over euthanasie hebben,  
Truus: ik denk dat je als mens rustig eh die beslissing mag nemen,  
Connie: gewoon hè om om lijden te voorkomen,  
Truus: moe je da gewoon eh op tijd doen,  
Connie: ik heb wel eens tegen de dierenarts gezegd, tegen de tijd dat ik eh denk eh aan euthanasie  
'k zeg vraag ik aan jou zo'n flesje,  
Truus: maar dat mogen ze helemaal niet afgeven hè, nee  
Connie: nee  
Truus: nee,  
Connie: volgens mij weet je dat pas op het moment dat je zover bent,  
Truus: mensen roepen als ik dat een keer heb wil ik niet verder leven,  
Connie: maar eenmaal als het zover is spartelen ze dikwijls toch nog tegen hè,  
Truus: ja je kunt de waarde van het leven niet bepalen voor een ander,  
Connie: maar ook niet op het moment dat je zelf gezond bent,  
Truus: je weet toch niet wat lijden voor jou inhoudt, toch?  
Connie: maar nee ik ga niet uit emotionele redenen weg of zo,

Truus: nee want op zich is dat niet zo'n eh vervelende ingreep,  
Connie: ze doen gewoon met een lange naald in een bloedvat een beetje [zucht] spul inspuiten  
Truus: en dan krijgen ze eh een acute hartstilstand,  
Connie: dat is op zich niet zo akelig om te zien hoor, ...

Truus: da's het enige goeie van den regelingen nu  
Connie: dat die boxen weg moeten  
Truus: dat de zeugen meer los moeten  
Connie: de rest vind ik niet goed  
Truus: da's gewoon een produktiemiddel  
Connie: dat gaat best  
Truus: maar dat is het enige wat goed is dat verboden wordt  
Connie: dat ze meer ruimte krijgen  
Truus: de zeug staat hele dag in een box van 60 breed bij twee meter lang  
Connie: staan ze de hele dag in  
Truus: ik heb dat nooit prettig gevonden  
Connie: nooit  
Truus: d'r waren geen andere mogelijkheden  
Connie: maar nu moet er naar gezocht worden  
Truus: en nu komen die mogelijkheden wel  
Connie: zo gauw men verplicht wordt tot iets  
Truus: wordt men inventief  
Connie: vroeger werden die dieren allemaal ja tegelijk gevoerd  
Truus: had je heel erg een rangorde  
Connie: nou zijn zeugen heel erg gemeen  
Truus: da ze bij mekaar gewoon stukken uit de kont bijten  
Connie: in die rangorde  
als die zegt ik wil daar eten  
en een lagere in de rangorde die staat daar  
Truus: en gaat niet opzij  
Connie: is het van hammgg  
Truus: bijt zo een stuk uit de klink van de kont  
Connie: kun er slacht de hele dag bij lopen

Truus: da's de eerste groepshuisvesting he

Connie: die zijn daarop bestrand

Truus: en dan was het makkelijker om op deze manier te houden

Connie: de investeringen van nu zijn wel veel diervriendelijker

Truus: die pikorde blijft

Connie: maar er is nu meer vluchtmogelijkheden voor de dieren

Truus: en ook ze ze kunne individueel gevoerd worden

Connie: computer gestuurde boxen

Truus: dus dat is een stuk voordeel van de techniek

Connie: da da 's dan wel weer het mooie van dierwelzijn

Truus: dat dat verboden wordt snap je

Connie: dat is het enige goeie van heel dierenwelzijn

Truus: want ze zaten gewoon krap

Connie: da is gewoon

Truus: maar daar groei je in

Connie: dat was toen

Truus: d'r zijn geen andere mogelijkheden

Connie: dus dan daar werk je mee

Truus: jij doet ook dingen die je niet zo graag doet

Connie: die toch moeten om aan je kost te kunnen komen

Truus: nou en dat was er eentje van

Connie: zo zie ik het maar

Truus: en de burger is altijd een beetje dubbel,

Connie: aan de ene kant wil de consument een goedkoop stukje vlees

Truus: en tegelijkertijd hebben ze met die beesten te doen,

Connie: maar daarom vin ik ook dat er een verschil is tussen een varreke en een hond bij wijze  
van spreken,

Truus: een hond die heb je om als gezelschapsdier,

Connie: terwijl een varken toch een produktiedier is,

Truus: daar hebben wij een produktiedier van gemaakt,

Connie: kijk maar hoe je het hebben wil,

Truus: een koe is ook om melk te produceren hè,

Connie: die is er ook niet om alleen in de wei te lopen,

Truus: al denken ze dat nou wel,

Connie: ja maar daarom zeg ik we hebben nu geen geen ruzie meer met de dierenbescherming,

Truus: omdat varkenshoudend Nederland wel inziet da je niet steeds de lat hoger kunt blijven  
leggen voor de dieren hè,

Connie: op hun produktieniveau hè,

Truus: meer liters melk bij een koe,

Connie: meer vlees tegen lagere kosten bij een varken,

Truus: meer eieren bij een kip op een kleiner hoekje,

Connie: eh d'r is een breekpunt,

Truus: dat gezegd wordt d'r moet meer ruimte zijn,

Connie: en dat zien we nu zelf ook wel,

Truus: vroeger hadden we d'r ook niet zo'n erg in,

Connie: eerst hadden we een hokje

Truus: en daar zaten ze dan gewoon in,

Connie: en de eerste 6 weken gaat het ook wel,

Truus: maar nu hebben wij ook de overstap gemaakt om niet tien biggen bij elkaar te doen,

Connie: maar 100 biggen bij elkaar,

Truus: dus dan spelen ze veel meer door die stallen en zo,

Connie: en dat is ook weer mooi eh om te zien,

Truus: ja want ze hebben ook amaal wel weer 's een hoekje nodig waar ze zich terug kunnen  
trekken,

Connie: daar hebben we eerst niet bij stil gestaan,

Truus: daar moeten andere mensen je een keer ja

Connie: op het hart drukken,

Truus: dat dat wel moet ja,

Connie: en zo vind ik ook dat als je naar een pretpark gaat,

Truus: en je staat daar zo dicht op elkaar in de rij,

Connie: dan krijg je 't ook wel 's ooit benauwd,

Truus: dat is bij mensen eigenlijk precies hetzelfde hè,

Connie: nee maar waar ligt het punt,

Truus: waar ligt het punt

Connie: dat je zegt,

Truus: zo is het goed hè,

Connie: nee ik vind nee,

Truus: ik vind het toch niet echt wreed,

Connie: ja waarom wel,  
Truus: as dat varken dus,  
Connie: as as as as een dier zich niet goed voelt hè,  
Truus: dan zal ie zich dat toch an zijn gedrag of iets laten zien hè,  
Connie: maar het feit dat die dieren dus toch gewoon groeien,  
Truus: wil toch niet zeggen dat ze het zo verschrikkelijk slecht hebben?  
Connie: een mens die nie in zijn hum is die is ook niet meer produktief,  
Truus: terwijl de dieren dan toch wel produktief zijn,  
Connie: dat is toch niet dat het echt slecht is?  
Truus: een een een dier en een plant is toch altijd nog op deze eh aardbol volgens mij ter  
beschikking van mensen hè,  
Connie: kijk en zo gauw als wij massaal zeggen,  
Truus: nou hoeven wij geen vlees meer te hebben,  
Connie: dan zou je het erover kunnen gaan hebben  
Truus: dat je dat gewoon terug moet gaan nemen,  
Connie: maar zo zit het toch niet echt in elkaar?  
Truus: volgens mij is een dier toch ondergeschikt aan een mens,  
Connie: en ja ik denk wel dat varkens emoties hebben,  
Truus: want als je bij ons de moeders van de jonge biggen weghaalt hè,  
Connie: dan zijn die biggen van streek,  
Truus: en of je dat nou emotie kunt noemen,  
Connie: maar dan kun je toch merken dat ze zich niet helemaal happy voelen,  
Truus: dan zijn die biggetjes een dag een beetje stillig en gaan ze in een hoekje op een hoopje bij  
elkaar liggen,  
Connie: en de volgende dag ja zijn ze dat dan wel weer vergeten,  
Truus: en de moeders hebben dat ook,  
Connie: even een dagje last van eh op dat moment,  
Truus: dus ik ik denk het wel ja  
Connie: maar we zorgen wel dat het klimaat goed is,  
Truus: we zorgen dat het allemaal perfect geregeld is,  
Connie: en dat het allemaal probleemloos loopt,  
Truus: daar ben je zelf ook bij gebaat,  
Connie: maar dat is gewoon hardstikke mooi,  
Truus: als je die biggetjes van een paar uur oud aan dat uier ziet liggen,

Connie: en als ge ziet hoe snel hoe vlug ze dat kunnen

Truus: want die komen uit de baarmoeder

Connie: en die beginnen meteen eh stapjes te zetten,

Truus: die gaan opzoek naar dat uier,

Connie: da's gewoon heel mooi ja

Connie: en daar kun je nog wel s een keer voor terug wandelen

Truus: om dat is even eh te kijken

Connie: hoe dat het allemaal heel vredig daar ligt

Truus: en dan denk ik,

Connie: nou ze hebben het helemaal nog niet zo slecht,

Truus: en dat is ook een van de dingen waar we vroeger wel eens mee lachten,

Connie: toen we de stallen aan het bouwen waren,

Truus: en toen onze kinderen geboren werden,

Connie: da ze ooit blauwe handen hadden van de kou,

Truus: want wij hadden nog geen verwarming toen,

Connie: en ik zei, dat is eigenlijk hardstikke mooi hè,

Truus: ik zeg, dan heb je dalijk een stal gebouwd voor die zeugen,

Connie: die hebben allemaal vloerverwarming,

Truus: je hebt een grote ketel staan om te zorgen dat die vloer lekker warm is,

Connie: en je kinderen liggen met blauwe handen in de wieg, ja ja

Truus: ja nou beginnen we allemaal in te zien dat de landbouw anders gaat worden

Connie: als je dat ziet ook

Truus: dat merk je hier al

Connie: hier is vroeger een weggetje tussendoor geweest

Truus: maar op een gegeven moment kom er zo'n grote gierton dat ie er onderhand nie meer  
tussendoor kan

Connie: maar da is toch nooit geweest?

Truus: zo is die boerderij toch nie gebouwd?

Connie: en ik weet nog dat hier het land met zo'n hele grote maaier eh

Truus: ik weet niet meer hoe dat zo'n ding heet

Connie: da klaptten ze allemaal uit

Truus: rijdt daar een keer over het land en neemt kwee nie hoeveel meter gras mee

Connie: zeveneneenhalve meter

Truus: de kinderen zaten helemaal te kijken

Connie: want die waren wel gewend dat er gemaaid met een tractor

Truus: maar nie zoveel meter

Connie: je had het idee dat ie vijf keer rond was gereje

Truus: en dat het weiland plat lag

Connie: da's de vooruitgang

Truus: da's in alle takken zo

Connie: ook in de varkenshouderij

Truus: maar dan moe je wel op een locatie wonen

Connie: waar je ruimte hebt

Truus: en vooruit kunt

Connie: en nederland is te klein

Truus: ach wat nederland is te klein wa wa als de overheid mee had willen werken hadden we  
wel iets kunnen regelen

Connie: maar het beleid is: minder dieren

Truus: vooral de laatste twee jaar is het heel sterk gegaan

Connie: de laatste jaren gaat het ontzettend hard

Truus: wij hadden best door kunne boeren, maar in 2008 komt 'n investering, wat de overheid wil, in 2008 moet je aan dierwelzijn voldoen, daarom stonden we nu voor de keus, stoppen, of zwaar investeren, en ja da's als gezin niet meer op te brengen, op een gegeven moment moet je ook reëel zijn in die dingen, dan heb je misschien direk niks meer, of je nog met je 50e aan iets nieuws moet beginnen hè, of nu, Karel is nu nog acceptabel, hem willen ze nog best, maar over zeven, acht jaar, boven de vijftig, dan zoeken ze wel een andere ....

Connie: ... en daarom ben ik op het ogenblik helemaal niet bereid om te stoppen, wij zijn in 1967 getrouwd, we hadden een heel klein bedrijfje, en Fons wou per se boer worden, maar dat ging eigenlijk niet, want we waren gewoon te klein hè, we hadden een beetje koeien, beetje kippen, beetje varkens, en een beetje grond, en ondertussen krijg je kinderen, en die moeten dan wel eten en drinken, daar gaat het in feite toch bij alle mensen om, volgens mij, dus je denk bij jezelf, we moeten een beetje groter groeien want ja d'r moet brood op de plank komen, d'r moet geld zijn, en toen zijn we dus varkens gaan houden, nou dat ging eigenlijk best goed, was toen ook heel erg interessant, konden we goed de kost mee verdienen, en eh dat zijn we blijven doen, en dan

hoeven we toch niet meteen zo gauw as de wind 'n beetje anders gaat waaien te zeggen, we stoppen d'r mee hè, ondertussen zijn de kinderen allemaal volwassen, hebben ze allemaal kunnen studeren wat ze wilden, maar dat wil niet zeggen dat je mij zomaar met me 55, want ik ben 55 nu, kunt zeggen, nou stop er maar 's mee, en ga maar 's even kijken of dat je aan je pensioen kunt komen...

Truus: ... die vlekken, ja, dat is een huidziekte, psoriasis, ja, ik heb 't op veel meer plekken gehad, maar nou is 't sinds een paar jaar alleen nog maar op mijn ellebogen, en achter op mijn rug, ja 't is as er zoveel stress is, dan pffft, ja en in de winter goat het goed, dan kan ik 't verbergen hè, maar in de zomer kan ik da nie, en dat wil ik ook nie, de ene keer is het heel erg, de andere keer wordt het minder, ja ik was vijftien, een neef was toen verongelukt, een heel goeie vriend, mijn moeder kreeg een hersenbloeding, en ik heb zelf een ongeluk gehad, en in enen keer pats! kwam 't er hè, was 't er ...

Connie: ja ik heb geleerd om voor voor mezelf te zorgen, ik ben voor 12 jaar op kostschool gegaan om da me moeder ernstig ziek was, daar wor je zelfstandig van als je met je 12e eh met je koffertje op de trein gezet wordt, om naar kostschool te gaan, en dan kom je één keer in de maand thuis, dan leer je wel voor je zelf opkomen denk ik, en ik heb thuis trouwens nooit geleerd om tegen mensen op te kijken, evenmin dat ik geleerd heb om op mensen neer te kijken, ik denk dat een mens het best gedijt als je ze allemaal in hun waarde laat en hun capaciteiten ja op hun waardeert ja, ieder mens heeft zijn kwaliteiten, goeie en slechte, en eh als je nou brinkhorst bent zal je ook wel zijn tekortkomingen hebben, denk ik, ieder mens heeft zijn sterke en zijn zwakke kanten, en je hebt een aantal capaciteiten die je ja moet benutten, denk ik, daar moet je het ook mee doen, ieder op zijn plek eh zijn eh waarde, ...

Truus: ... eind december hebben we de varkens weggedaan, toen zag je het afbouwen hè, de eerste de laatste biggen weg, de laatste zeugen weg, dus je groeit er wel in, en je moest elleke keer gaan kijken, as ze as ze weer weg was, want anders gaan je niet an het idee wennen, kijk wij hebben nog luchtfoto's laten maken van ons bedrijf, zoals het allemaal nog intact was, wij zitten hier, da's een stuk waar varkens ingezet hebben, en daar ben ik nou wel heel blij mee, wij hebben alle plekje gefotografeerd die dan nie meer nie meer, ehm, ja alles is gesloopt dus al mijn plekje waar nu een zitje is, snap je, direct heb ik ook niet meer het gevoel, di's me nestje, di's mijn stekkie, woar ik altijd zat ...



Connie: ... soms ga ik wel 's even twijfelen, doe ik dat goed hè, want ik heb eigenlijk niet zo'n zin om over drie of vier jaar nog 's een keer gedwongen te worden om eh ergens glazen te gaan spoelen of zo, ik wil mooi buiten kunnen wonen hè, dat kun je zien, ja en een beetje in mijn tuin eh klungelen, je moet toch wel wat ruimte rond je huis hebben, je moet toch wel wat kunnen prullen,

Truus: .... en onze oudste zoon is ook een en al boer, dus ja, de gesprekken hier gaan alleen over boeren, en da's nog het verdriet dat je van binnen heb als moeder, we zetten die handtekening om het bedrijf te stoppen, maar daardoor stop stop je voor hem ook, en da was het stukke verdriet dat ik van binnen zo zo zo voelde zo da da kon ik ook niet tegen Joost zeggen, pas een paar dagen naderhand zegt ie tegen mij, voelt dat bij jou ook zo alsof er iemand dood is, toen is ie er zelf over begonnen, wa voor mij een stuk makkelijker naar hem toe, dat ie zei voelt dat voor jou ook zo, 19 is hij nu, toen wij 19 waren wilden we ook vooruit, die drang hoort bij een mensenleven...

Connie: ... wij hebben ons bedrijf altijd gerund met twee eh filosofieën, het ene is, je moet er een inkomen aan over houden, maar de andere is dat je je dieren zo goe mogelijk moet verzorgen, binnen de mogelijkheden die je hebt hè, binnen die randvoorwaarden, je kunt het erover oneens zijn hoe de dieren gehouden moeten worden, maar dat moet aan het eind van het jaar wel economisch iets opleveren, ja behalve als de prijzen kelderen, normaal gesproken blijft er voor mij dan wel wat over ...

Truus: ... tja dat speelt hier elke dag, 't wordt tijd dat het weg is, want het moet toch, het hee geen doel meer hè, d'r is al zoveel uit, die stallen gaan allemaal weg, daar moet Karel nog aan wennen, ik zeg je verstand, maar dan je hart nog hè, da's een stuk rouwproces wat ge door moet maken, zo voelt het ook hoor, zo voelt het ook ....

Connie: ... ik vind het leukste werk is de verzorging van die kleine biggetjes hè, zo gauw as die biggen 25 kilo zijn, dan kan ik ze ook niet meer optillen, dan vind ik ze ook te groot worden, met 25 kilo gaan ze naar iemand anders, die heeft een mooie stal, maar het werk is ook saaier hè, je zorgt dat ze goed voer hebben, je zorgt dat ze goed water hebben, je controleert ze en dan moeten ze maar gewoon groeien groeien groeien groeien, en dan gaan ze d'r uit en dan moet je schoonmaken en dan begin je weer opnieuw, met de vleesvarkens is dat zo hè, dan wordt het gewoon saai, dan is het gewoon voeren, water verzorgen, ventilatie regelen en controleren en dan maar wachten tot die dieren zwaar genoeg zijn om te verkopen, en het is gewoon leuker om te

zien as je die kleine biggetjes door die hokjes ziet eh ziet spelen, en je kunt wel zeggen 't is werk, maar je werkt wel met levend materiaal hè, want je kunt in die stallen ook wel pallets in elkaar gaan staan te timmeren, en zo, maar ja ja ja dat zeggen ze toch een boer is net iets meer dan alleen maar werk, da's da's een manier van leven hè, 't geeft je toch een heleboel arbeidsvreugde, zeg ik het zo goed? ...

Truus: ... in '99 kwam er een opkoopregeling, en die heette de Bevar, die was verschrikkelijk goed, op een gegeven moment begon de dollartekens bij ons een beetje in de ogen te schijnen, we hadden al zoveel ellende gehad, zoveel slechte prijzen, dat we op een gegeven moment zeiden, wee je wa, we schrijven in, en we zien wel, maar ja we leefden dat jaar in een totaal isolement, want niemand mocht van ons weten dat wij gingen stoppen, want zo gauw als mensen in een dorp horen hé die wil stoppen, dan ben je in ene keer al geen boer meer, nee dan ja dan is het voorbij, dan zeggen ze, ooh maar die wou al zo lang stoppen, dat ging al zo lang niet goed, dus we wilden nie hebben dat iemand het ook maar wist, maar dat betekent wel dat ge dus een jaar lang in een totaal isolement zit, met uw verdriet, met uw zorgen, ge kunt nergens naartoe me uw, nergens, ge moet het gewoon met z'n tweeën opknappen, maar toen twee maanden later kwam er een brief in de bus, stond op dat wij niet mee konden doen, het geld was op, dus toen moesten wij die slag weer terug, toen moesten we weer volop verder gaan boeren hè, we moesten wel door, we konden nie anders, en in augustus-september begonnen ze toch weer te praten, dat er een nieuwe opkoopregeling was, en toen zijn we eerder na gaan denken, toen waren wij dus emotioneel wel voort zover dat we konden stoppen, daarom zijn we ook naar Diemen gereede, dat we er zeker bij waren, bij de eersten, en toen zeiden we ook ja nou zeggen we het gewoon tegen iedereen, we zijn er alle twee klaar voor we doen het, geen spijt, we kijken nie achterom, maar toen wij in Diemen aankwamen, toen begonnen we al steeds langzamer te lopen, met onze papieren, en wij hadden ingeleverd, en we liepen terug naar buiten, wij waren alletwee helemaal van de kaart, nou is het voorbij, ons bedrijf, is het afgelopen, voorbij, toen hebben we nog een tijdje in de auto gezeten, dat we nie wisten, of we wel aan moesten rijden, o we gaan ze terug halen, de papieren, dan blijft het nog van ons, maar we zijn toch weggerede, en we zijn halverwege ergens gestopt, omdat we gewoon niet meer verder konden rijje, ja het is net als dat je een kind achterlaat, je laat niet alleen een kind maar een heel leven laat achter hè, ge leeft ook in twee verschillende werelden hè, oe hart leeft nog verder in de boerenwereld, maar in feite hoordè er niet meer bij, nee, ja ...

Connie: ... nee ik ben van niemand bang nee, zo zit ik ook niet in mekaar, en ja we zijn ook een keertje, een tijdje geleje, toen ging het ook allemaal nie en iedereen moppert dan en toen zei iemand tegen mij we zouden naar den haag moeten om een petitie aan te bieden, ja, maar als je naar den haag moet dan moet je niet in tilburg gaan zitten zeuren dat je naar den haag zou willen, dan moet je je goeie kleren aan trekken en dan moe je naar den haag gaan en toen kwam er een telefoontje binnen en Fons zegt jij moet om half twee op de trein zitten, want jij moet mee naar den haag naar brinkhorst om een petitie aan gaan te bieden, iemand uit rosmalen iemand uit groningen en jij, o dan ga ik meteen, en toen zaten we goed en wel in de auto, ik zeg hoe heb jij je afspraak geregeld met brinkhorst, zeg ze: niet! ik zeg hoezo, zeg ze ja jij zeg toch altijd als je naar den haag wil dan moe je gewoon gaan, en eh ik dacht we moeten het risico maar 's nemen, we hebben al 'n petitie geschreven, een ander vrouwtje komt uit groningen met de trein, en die pikken we in den haag wel even op en dan gaan we daar samen naartoe net als jij altijd gezegd heb, zo dat is goed, dat doen we dan hè, dus nou zijn we toch aan het rijden, dus komen we in den haag en daar is een slagboom, zullen we eerst maar 's kijken dat we daar deur komen, dus in die intercom heb ik gezegd dat we een afspraak hadden met annemarie burger, die was eerst directeur l&t zuid, die ontmoetten we wel 's ooit, toen gingen de slagbomen meteen open, dus ik zeg, nou we staan vast op het parkeerterrein, en eh wij naar de hal daar hè, maar dan moe je door zo'n poortje hè, ja daar moe je wel door zien te komen, want anders dan red je het niet, dus wij toch in die hal zo lang rondgewinkeld en gedaan en die persvoorlichtster er weer bij en toen werden wij dus gewoon netjes doorgelaten en om kwart over drie stonden wij bij brinkhorst en hebben wij netjes ons verhaal gedaan, die petitie aangeboden, toen kwam een afspraak met doornbos en toen moesten wij weer weg, en toen zijn we bij die ambtenaar nog maar eens gaan uitleggen wat wij ervan vonden, nou die mensen begrijpen ook best dat het voor ons moeilijk is, hij doet toch ook gewoon zijn werk ...

Truus: ... toen wij hier aan het slopen waren, dan liepen wij eerst een kwartier te huilen door de stal, dat 't allemaal afgebroken werd, en dan ging de wel weer aan de gang, dan ging het wel weer, maar ik ben harder geworden, o ja wij zijn in deez jaar veul harder geworden dan wij ooit zijn geweest, zoals laatst ook, dee de gemeente moeilijk, want er moest een handtekening komen, zonder die handtekening kregen wij geen geld van het ministerie, die handtekening moest er komen, dus ik belde op, en hij zei, ja daar laat ik morgen iets over weten, nee zei ik toen zei ik nee, ik wil nou antwoord, een half uur heb ik aan de telefoon gezeten, en ik liet niet los, ik zei bij men eigen, nou la ik me daar niet gek meer in maken, want ik gaat er hardstikke onder door, ge wilt iets maar ze werken het gewoon tegen, ge bent totaal overgeleverd, kijk wij zijn dat niet

gewend, dat is onze natuur niet, vroeger lieten wij ons afschepen, en nu blijf ik gewoon bellen, nu blijf ik gewoon hangen, ik ben harder geworden, het zijn aasgieren, de mensen die spullen van je komen kope, let op, want ze komen, en ze nemen alles weg, het zijn aasgieren hoor, ze denken, as een boer gestopt is, dan kan die ook niet meer denken, dan kan die ook niet meer tellen, dus ze proberen alles op de goeiekoopste manier mee te krijgen, het is net alsof ge niet meer normaal bent, als ge gestopt bent, hier ook, hier kwamen ze dan zaterdag, de eerste keer da hier een hele hoop mense kwamen, kwam ik onverwachts thuis, en ik wist eigenlijk wel dat ze kwamen, maar nie met aanhangwagens, nie met veewagens, van alles stond er, en iedereen droeg alles maar, 'deze kan ook wel mee hè Karel want da doede gij toch niks meer mee', de ene kwam de waterleiding halen, de ander electriciteit, hadden wij kranen aan de muur zitten, die wij nie verkocht hadden, mensen liepen er gewoon mee naar buiten, namen het gewoon mee, zonder te vragen, ja dat moet hier toch allemaal weg, ja ze behandelen je 'n bietje as een idioot, ja da's onvoorstelbaar, ik heb liggen brullen door de stal, da ik da zag, dat mensen zo met oe omgaan

Connie: ... en maandag was ik weer bij de minister, ah nou de minister die bleef overal zo'n beetje mooi tussenuit, en hij dee wel wat voorzetjes, hoe het met de toekomst van de veehouwerij zou moeten gaan, maar eh de discussie ging vooral tussen de mensen van landbouw, en de mensen van natuur en milieu, en de mensen van dierenbescherming, en met de vertegenwoordiger van de supermarkten, en dan gaat het erover hoe je elkaar vind, en wat je moet doen, want daar worden we als varkenshouders wel moe van, dat iedereen nu zegt wat we moeten doen, om te overleven hè, dat je hoogwaardig vlees moet produceren, dat je op die manier moet doen, op die manier, en ja dat probeert de overheid dan te vertalen in wetten en regelgeving, en ja dat valt natuurlijk niet mee, maar brinkhorst bleef overal zo mooi 'n beetje tussenuit, en toen zei iemand, van deze discussie daar wor ik zo moe van, iedereen vertelt zijn eigen verhaal, en iedereen blijft op zijn eigen toko zitten, en ja dat is dan ook wel zo in zo'n discussie, dus brinkhorst bleef er mooi tussenuit, hij dacht laat ze allemaal maar 's even tegen elkaar te hoop lopen, dan kijk ik wel weer wat ik er mee doe, volgens mij is dat ook altijd zijn strategie, en d'r zaten dus een stuk of drie mensen aan de discussietafel, die over stellingen moesten discussieren, en een ronde daarachter zaten mensen die als ze daar zin in hadden ook mochten reageren, ik zat in de tweede ring, dus op een gegeven moment dacht ik nou ik moet 's even vragen aan die eh mevrouw van de supermarkten hoe het komt dat varkensvlees, wat toch een best gewild product is, verhuisd is van middenin het schap zeggen ze dan in de supermarkt naar de lagere regionen, hoe het komt dat varkensvlees door vis en kipproducten van de betere plaatsen afgegaan is, en toen begon ze een verhaal te houden over varkens die minimaal water kregen, twee tot drie liter en weet ik allemaal

wat, dus ik was al netjes weer gaan zitten, toen ik mijn vraag gesteld had, en nou ja dan ga ik weer even terug hè, ik zeg dat was helemaal de vraag niet hè, ik vroeg hoe het kwam dat dat vlees naar beneden gedoken was, en of zij eraan mee zou kunnen werken dat het in de schappen beter kwam, ik zeg as jij nou begint te zeuren over drie of vier liter water, ik zeg volgens mij weet jij daar hemaal niks van, en volgens mij is jouw taak om dat vlees netjes te ver/maar het is hemaal niet jouw taak om je met mijn bedrijfsvoering te bemoeien, ik weet heel goed wat mijn dieren nodig hebben, dus eh, dierenbescherming en natuur en milieu zijn niet echt tegen landbouw meer hè, en nou richten wij onze agressie op de supermarkten, daar komt het eigenlijk wel zo'n beetje op neer, as we goeie systemen hebben en veilig produceren, als dierwelzijn gegarandeerd wordt, dan zeggen ze nou dan hebben wij helemaal geen problemen mee, dan mogen jullie best blijven, dus nou richt onze agressie zich daarop ja ...

Truus: ... ja, het is gewoon elke dag moeilijk, da wij geen varrekens meer hebben, da's nie zo moeilijk, nee, en da de stallen weg zijn, nou dat ze weg zijn, kan het ook maar dat we met zijn tweeën nie meer samen zijn, da is het stuk waar wij 't heul moeilijk mee hebben, want eerst waren wij achttien jaar lang 24 uur per dag bij elkaar, altijd, altijd waren wij bij elkaar, dan zaten wij een half uur koffie te drinke, enen dan ging Karel naar achteren, en dan nog liep ik achter hem aan, 'oooh ik was da en da vergeten te vertellen', zoveel hadden wij elkaar te vertellen, terwijl wij 24 uur per dag bij elkaar waren, en nou zien wij elkaar bijna nie, en as we nou bij elkaar zijn, hebben we mekaar niks meer te vertellen, nee, want ja Karel die vertelt wel over zijn werk, en ik vertel wel over mijn werk, ja, maar ik weet niet wie wie is daar, of het zegt me niet zoveel, en als Karel 's nachts thuis is, dan moeten we zo nodig samen zijn hè, de tijd is al zo kort dat we samen zijn, dus dan moet het, en dat wordt dan geforceerd, want dan moeten we ook samen, dan moeten we ook praten, want straks kan het al niet meer, oe hoofd is nooit echt leeg, en vervolgens blokkeert 't allemaal, en weet ge niet meer wat ge moet vertellen, ja dees ook een stuk van 't gemis, dat Karel nou nde hele dag weg is, en ik ben halleve dagen thuis, en ja, as de kinderen niet thuis zijn ja dan ben ge de hele dag alleen, ge hoort of ziet niemand nooit meer, d'r komt niemand meer achterom gereje, en nee telefoon krijgt ge nooit meer, dees voorbij, je bent ook niet meer interessant, en dat mist bijvoorbeeld de oudste heel erg die zei ook meteen, 'nou komt er dus nooit niemand meer hier', nee, da verandert toch ook, en ik heb nog best veel moeite mee 't feit dat ik ga werken op een ander, het is niet het werk wat ik echt wil, ik wou graag in een bloemenwinkel, maar daar was op de moment niks, maar ik moet toch werreke, er moet toch geld binnen komen, dus nou werrek ik vier halve dagen in de thuiszorg, maar 't is weinig verzorging, 't meeste is poetsen, terwijl ik ging terug naar de

thuiszorg om de verzorging, om de mensen, en een maand ging het goed, kreeg ik elke dag wel iemand, om te verzorgen, maar 't werd steeds minder, en nou zit ik weer helemaal op het poetsgebeuren, net als vanmorgen, heb ik in totaal 20 overhemden gestreken, ja, en twee badkamers, nee dat blijf ik dus ook niet doen, daar heb ik geen uitdaging in, want eerst wade zelfstandig, hadde altijd een uitdaging in de stallen, d'r was altijd iets nieuws, d'r was altijd iets te verbeteren, da was altijd zelf beslissingen nemen, mèn alles, ja, en nou geven andere mensen mijn opdrachten, nee, dat bevalt me nie, ik heb liever zelf de touwtjes in handen, en ja of ik nou hard schrob, of zacht schrob, er zit voor mijn niks in, nee dan zit ik midden in Best, da zit al tegen de stad aan hè, foeeee da's zo belemmerend, en dan is 't zo heet daar, en zo gauw as ge iets open zet, wat ge hoort is niks as auto's, en uitlaatgassen, en o dan ben ik hier thuis, en dan hoef ik ook echt geen mens om me heen, dan ben 'k lekker effe alleen hier, gewoon de rust, gewoon die vogels, ja die hoor dèn nou veel beter hè, eerst hadden we hier die ventilators die altijd zoemden, ja stilte hè, echte stilte, maar Karel en ik, wij weten geen een van tweeën meer, hoe dat wij moeten leven, nee, wij leven wel, ja, wij werken wel, ja, we staan 's morgens op, ja, maar ehm nee, zo'n doel as wij eerst hadden hebben wij niet meer, dees weg, ja, ge leeft, maar ergens van genieten, dees er gewoon niet bij, as wij nou terugkijken naar het afgelopen jaar, wete wij zelf al niet meer wat wij meegemaakt hebben, waar wij ooit nog blij om zijn geweest, ja de vader van Karel is in de tussentijd overleden, dus verdriet hebben we veel gehad, maar blijdschap kunnen we ons eigen al niet meer terughalen, nee dat weten we al niet meer, Karel en ik wij zitten al een jaar, of langer, da wij gewoon nie kunnen genieten, omdat wij ons nog niet los gemaakt hebben van het verdriet wat wij gehad hebben, en ja, Karel die kon eurst nooit nooit huilen, want dan hield ie zijn eigen groot, geen tranen, nergens niet, nooit niet, maar laatst vroeg zijn schoonbroer, hoe dat nou ging op zijn werk, en Karel begon spontaan te huilen, ikke nie, ik doe da nie, ik ben sterrek, maar Karel wel, de eurste keer dat ie zo hard huilde, zeg maar, daar schrok ik nog wel van, en nou doet ie dat heel vaak, gewoon ook bij andere mensen, da's toch gewoon het verdriet er niet meer bij te horen, bij een bepaalde groep, want ge hoort niet meer bij de boeren, maar ge hoort ook niet bij de burgers, want dat ken dèn niet, dat leven ken dèn niet, in 't weekend lopen wij tegen de muren omhoog, alletwee, wij zijn blij dat het maandagmorgen is, dat de normale week weer begint, in 't weekend weten we gewoon niet wat wij met onze vrije tijd moeten doen, daar wordè hemaal gek van, 't boerenleven, as ge daarmee stopt, dan stopt heel oe leven, heul het manier van leven, dat zit verweven inininininin bij de varkens, en de varkens weer in ons leven, d'r wordt iets hemaal doorgeknipt, ge wordt stuurloos en hemaal ja, ge moet maar zien dat ge 't redt, wij vallen alletwee nog van dag in dag, en wat kracht geef dat is deze plek hier, as we hier wel 's zitten, zeggen Karel en ik tegen elkaar, wat is het hier toch goed hè, we hebben het hier goed, maar

verder, ja, alle kracht die wij nog hebben, die hebben we nodig om ons eigen in leven te houden, en daar houdt het mee op, verder kijken wij eigenlijk al niet meer, ja dat zit in hele kleine dingen, ik ga naar de winkel, maar dan weet ik niet meer wat ik er kwam doen, dus mien hoofd zit bom en bom vol maar eigenlijk met niks, 't doel van het leven is op het moment een heel end weg, we leven wel, maar we leven niet zoas we het willen, wij hebben in '90 de koeien opgeruimd, en toen hebben wij een hele grote nieuwe stal gezet, da was het doel, om daar een winstgevend bedrijf van te maken, en er dag en nacht mee bezig te zijn, bij wijze van spreken, en dat hebben we ook gedaan, maar we hebben gevochten tegen de bierkaai, we hebben tien jaar gevochten, tegen regels, tegen prijzen, tegen ziektes, tien jaar hebben we gevochten en gevochten, en we zijn er geen stap verder mee gekomen, uiteindelijk zijn we hemaal terug bij af, bij hemaal niks, en wij moeten van niks moeten wij weer iets op gaan bouwen maar waarnaartoe? ik bedoel, wij leven hier nog wel, en dat goi ook nog wel, maar 't doel is weg, waar moet je dè uit halen? wij willen eerst 's een paar jaar rust, terug naar ons eige, en van doaruit weer iets op gaan bouwen, en wa da is da weten wij helemaal nog niet, dat is nou het doelloze nog, eerst terug naar de basis en van doaruit verder, in oe verdriet, ja dat is onze mening, kun oe nie an iets nieuws beginnen, want dan bleft da verdriet hangen, over da andere moete heel positief zijn, terwijl dat er nog zoveel verdriet in oe lijf vast zit, dat botst, dat botst, wij leven nou, om te leven, en langzaam begint er wel weer iets te groeien, en woar dè noartoe brengt, joa da weten wij dus nie, want ge bent echt stuurloos hoor, iedereen laat oe los, alleen de kinderen houwe oe wel op pad, daar moete wel voor verder, deur hun wordè af en toe wel 's bij de les getrokken, zoals de oudste, ja die andere die praten hè, maar die oudste die zeg er niks van, dè meske, maar die was bijna nie meer thuis, die was overal naartoe, die zè niks meer hier thuis, ja, die at en daar was 't mee gedaan, en in enen keer zagen Karel en ik, dat goj niet goed hier, as wij dit zo laten gaan, en wij zagen bij Ans en Henk die hadden dat ook, Harm die ging ook altijd weg, die was ook bijna nooit meer thuis, en toen dachten wij, nee dat wilde wij nie, en toen hebben wij een weekend geboekt, en toen zijn we een weekend met z'n allen weggeweest, gewoon 's effe terug, terug, alles bij elkaar houwe, want as we elkaar dalijk, als den ene doar naartoe vliegt, en den andere doar, en we zijn nie meer bij mekaar, dan hebben we helemaal geen houvast meer ...

Connie: ... stoppen? waarom? als ge dat toch 30 jaar goed gekund heb, je hebt er een hoop kennis in opgebouwd, waarom zou je stoppen? je wilt iets nuttigs doen, je hebt daar een hoop kennis in opgebouwd, waarom zou je dan onderweg stoppen? volgens mij zijn er zo meteen een heleboel mensen die bij zichzelf denken wat heb ik nou toch gedaan? ik heb altijd gezegd, je runt dat bedrijf en je doet dat zo goed mogelijk, zo gauw as je het gevoel krijgt dat je de dieren niet meer

optimaal kunt verzorgen, of je bent altijd sjagrijnig als je 't moet gaan doen, dan moet je erover gaan denken of dat je wil stoppen, maar waarom twijfelt iedereen nu op dit moment? dat ze willen stoppen, daar snap ik eigenlijk niks van, nee, waarom zijn ze wel begonnen, en waarom willen ze nou allemaal stoppen? volgens mij wordt het een beetje aangepraat hoor, we zijn ons zelfvertrouwen kwijt in de varkenshouwerij, en da's toch zonde, dan gaan mensen twijfelen, die helemaal niet hoeven te twijfelen, je hoort mensen die nog maar een paar jaar voor zich zelf aan de gang zijn en die zeggen dan, ja ik denk dat ik maar stop, maar waarom ben je dan begonnen? had dan gewoon ergens in loondienst gegaan, 't is wel heel vlug om dat nou al zeker te weten, die man hier tegenover, daar heb ik toch 'n andere mening over, en ik gun 'm zijn baantje en zijn werk, maar ik vind t toch niet goed dat ie dan 's morgens vroeg om half 8 de deur uitgaat, en 's avonds terugkomt, en de dieren de hele dag alleen laat, vanwege de centen of vanwege de ruimte of weet ik wat, want als je die beslissing genomen hebt, om dieren te houden, dan moet je daar ook 'n beetje voor zorgen, daar heb je verantwoordelijkheid voor, ja je hoort van mensen die net vijf jaar geleje een bedrijf bijgekocht hebben, die nu zeggen ja, ik denk dat ik maar aan de opkoopregeling meedoe, ik zeg waarom heb je dan vijf jaar geleje dat bedrijf gekocht, dan heb je daar voor gekozen en dan vin ik ook dat je voor een bepaalde tijd die lijn moet blijven volgen ja, in principe is het met alle investeringen zo, dat je een bepaalde tijd heb dat je die dingen afschrijft hè, je hebt een bepaald systeem, in de tijd worden die dingen aangepast of gewijzigd, dat is met alles, zo veranderen auto's, zo veranderen huizen, alles verandert regelmatig, d'r is een bepaalde afschrijvingstermijn, en na die afschrijvingstermijn moet je normaal gesproken in een onderneming weer voldoende gereserveerd hebben om dat spul te vervangen, dus da's nie hemaal eh zoals velen denken hè, eh die wettelijke eisen worden altijd gekoppeld an die vervangingstermijn, en zo zeuren ze ook nog wel s ooit, vroeger stonden de zeugen die drachtig waren allemaal in een rijtje aan een bakje aan een band, op de buik, en vanaf '84 hebben ze gezegd, dat die vervangen moesten worden, zo gauw as die banden versleten waren, dan moesten die zeugen nie meer an die banden staan, dan moesten ze allemaal een eigen hokje hebben, maar dan blijkt dus na 12 jaar nog een aantal mensen te roepen dat ze dat niet kunnen, nee maar er is een afschrijvingstermijn van zoveel tijd, dan moet het mogelijk zijn normaal gesproken in een bedrijf, dat je ook vervangt, ja volgens mij hebben ze het economisch verkeerd gedaan, waar ik niet mee wil zeggen dat ik wel denk dat de varkenshouwerij in Nederland geen groeimogelijkheden meer heeft, dus d'r zullen wel minder bedrijven komen op termijn, maar da iedereen da iedereen moet zeggen dat ze dus 2 duzend 8 nie kunnen halen, daar geloof ik dus niks van ...



Truus: ... we zijn op een stoppersweekend geweest, ja, om te zien wat dat andere mensen ook beweegt om te stoppen, het verdriet, de pijn, de twijfel, en ik zei steeds, ik ga voor hem, maar na die eerste dag, toen we samen op bed lagen, zei ik tegen Karel, ik moet toch echt iets opbiechten, want ik heb tegen iedereen gezegd dat ik voor jou meeding, dat het voor mij zo nodig niet hoefde, maar ik moet toch echt zeggen dat da niet zo is, ik heb er heul veul aan, dat meer mense dat gevoel hebben, en die onmacht, die die die zorgen, en da je dat verdriet ook mag laten voelen ...

Connie: ... ja daar moet je wel even aan wennen, dat je dus niet heel die vrijheid meer hebt om alle dingen te doen as je denkt dat je het ooit had mogen doen, maar daar wen je ook weer aan, en dan vind ik het eigenlijk helemaal niet zo onmogelijk, maar ja, ...

Truus: ... de boerenstand is altijd verdeeld geweest, de koeieboeren, en de varkensboeren, de koeienboeren zijn veel arroganter tegenover de varkens boeren, want die voelden d'r eigen boven, de boerenstand is nie op gelijke hoogte hoor, da's met da mestprobleem ook, varkensboeren hebben een groter probleem, want die hebben minder land, dus koeienboeren willen er heul veul geld veur hebben, ja en eh zo heb ge d'r meer, dus de boerenstand is niet hemaal gelijk verdeeld, dus in opstand komen, ja, de voarkensboeren zijn de lotste jaren wel heel erg lamgeslagen, ge bent gewoon hardstikke moe van 't vechten, van steeds weer opnieuw, ja en brinkhorst verzint elke keer weer iets anders, ja en op een gegeven moment lot ge 't eigenlijk allemaal een bietje over oe heen komen ....

Connie: ... wij zijn vermeerderaars, wij maken van 1 varken meer varkens en voor de mkz beurden wij 150 gulden, toen is die prijs gekelderd naar 60 gulden, de markt bepaalt de prijs, in de periode van de mkz is de prijs ongeveer honderd gulden per big naar naar beneden gegaan ja, dat heeft een heleboel geld gekost ja, dat kost geld, nee nee dat kost grof geld, ik had in die tijd iemand van de melkveehouderij aan de lijn, ja wij zijn zielig want we hebben driemaal een tank weg moeten laten lopen, en dat kost ons zoveel, ik zeg, ga toch weg, ik zeg, het kost ons misschien wel honderdduizend gulden, en je weet nooit, of die prijs zich herstelt, je hebt 800 dieren ja zeg maar maal honderd gulden in je stal liggen, daar stop je dus allemaal wel voer in, maar je blijft met die onzekerheid zitten of je ze wel af zult kunnen zetten of dat je ze niet af zult kunnen zetten en wat je er dan veur beurt, dus dat scheelt een heleboel ja,

Truus: ... Karel heb niet duur geïnvesteerd in rechten, veel bedrijven die in het verleden veel gekocht hebben, die zijn failliet, als ze zouden stoppen nu, die moeten doorgaan, dan hedde geen

keus hè als gezin, en ik heb zo'n idee dat over een tijd juist die gezinnen ook gaan vallen hè, dan hebben ze dalijk niks meer, dan zijn het gebroken gezinne, want je hebt zo een tijd onder druk geleefd, met zijn tweeën, met je hele gezin, ik denk dat daar veel relaties aan stuk gaan, als de armoede door de deur binnenkomt gaat de liefde eruit

Connie: .. en pa had het er zo moeilijk mee, as de boerderij verkocht werd, toen zei ik tegen mijn tweede dochter, die zit al tien jaar in de zwakzinnigenzorg, als er iemand goeie papieren heeft, dan ben jij het, dus zij is begonnen met zwakzinnigen die daar rond de deur komme werreke, de varkens zitten allemaal op stal, dat is helemaal geautomatiseerd ja, dus dat is voor die mensen veel te moeilijk, maar zij zit in de boerderij, ze wil er een winkeltje in maken met streekprodukten, en ze heb een moestuin aangelegd, waar ze sla telen en dan gaat ze samen met die mensen die produkten verzorgen en verkopen, ja dat vin ik leuk ja, heeft Fons ook zijn zin dat het huis niet verkocht hoeft te worden, krijg je drie jaar de tijd om te kijken of dat je d'r iets van kunt maken, dan kijken we over drie jaar wel wat we met de varkensstallen doen, of jij soms iets hebt wat je er in zou willen doen, en anders kunnen we altijd nog kijken of dat Brinkhorst nog eh een slooppremie of zo wil geven [haha] ....

Truus: Karel ze vader is nog maar een jaar dood dus, hij heeft nog net niet meegemaakt dat wij zo in de sores zaten om te gaan stoppen hè, dat moet voor hem toch ook iets zijn geweest, die zijn met bijna niks begonnen, die is met vijf koeien begonnen, paar kippen paar varkens en niet meer, en die zou dat nog mee moeten maken, ja zijn moeder die maakt dat nou mee, ik bedoel hij zou dat nou nog in zijn hart mee moeten maken, da je da je dat in een mensenleven kunt meemaken, eeneeneeneeneeneeneeneeneene opbouwende tijd, en een aflopende tijd, een bedrijf hoort eigenlijk door te gaan he, hoort eigenlijk niet na een mensenleven te eindigen ...

Connie: ... dat iedereen in mijn omgeving het naar zijn zin heeft, dat is het belangrijkste, ja ik denk 't wel zo ongeveer ja, verder ben ik wel een beetje van leven en laten leven, ik woon hier in een klein dorp, en ja in zo'n dorp hier wordt besproken wie ziek is en zo, maar ja daar kun je verder niet zo heul veul mee doen, ik heb dat ook as mensen al die problemen bij mij leggen hè, wie ziek zijn en hoe erg dat allemaal is, dan voel ik me machteloos, maar ja dat hellep nie zoveel hè, mijn machteloosheid geneest geen enkele ziekte hè, ja ik ja ik ben nuchter, nuchter en sterk, ja volgens mij wel, ja ik denk ik, ja, een moment van zwakte ... tuurlijk, iedereen denk ik wel, ik heb van de week mijn zus een week gehad op visite, die zit in een rolstoel, die heeft ms, die is niet getrouwd, woont in Leeuwarden helemaal in d'r uppie, dus die heeft het moeilijk, en dan probeer

ik me enerzijds erg voor d'r uit te sloven, maar van de andere kant eh ja moet ik ook een beetje remmen, anders ga ik er zelf onderdoor, ja of ik dan sterk of zwak ben dat weet ik niet, maar, ja ik heb ook momenten gehad dat ik wel sterk moest zijn hè, we hebben vier kinderen, het bedrijf was groot genoeg, Fons hebt altijd buiten de deur nog een aantal dingen gedaan, dus als hij dan weg was moest ik het opnemen, en in '89 is hij gedeeltelijk arbeidsongeschikt geworden, en sindsdien ziet ie het eigenlijk helemaal niet meer zitten op het bedrijf, en dan zit je met vier kinderen op de middelbare school, en dan moet er gewoon brood op de plank komen, en dan kun je samen gaan kniesoren, maar dan zit je in een relatie en dan moet je toch wel een heldere keuze maken, wat doe je, wat gebeurt er met hem als je stopt met het bedrijf, dus de keus is toen gemaakt dat ik meer in het bedrijf ging doen, en dat er huishoudelijke hulp kwam om het huishouden mee te doen, en dat wij dat samen dan wel zouden kunnen, nou daar wor je wel sterk van denk ik, want dan leer je ook eh een aantal dingen van je af te zetten en de handen uit de mouwen en gewoon werken, ja maar hij kan hier zijn draai nog nie niet helemaal vinden nee, da's wel erg moeilijk hoor, ik meen in '95 hebben wij dit hier gekocht, stond het helemaal vol stallen, heeft ie in eigen beheer al die stallen gesloopt, en opgeknapt, toen zijn we begonnen met nadenken, hoe we het huis zouden willen en zo, ik zeg nou heb je onderhand bijna zes jaar ben je hier je plekje aan het creëren, en dan komt er een punt hè dat je zegt nou moet het je plekje ook wel zijn, want ja ik heb al die tijd het bedrijf daar gerund, en ja dan is het toch wel erg moeilijk om ook nog te snappen dat dit nie een beetje zijn plekje is, ontwortelen is wel erg erg erg moeilijk, ja hij is daar wel heel kwetsbaar in ja, 't is moeilijk om daar voor een ander hulp in te geven, want door ze in alles te hellepe lost dat de kwetsbaarheid niet op hè, kijk en als ik nou hier kom, en ik heb een boterham gegeten, dan heb ik ook wel 's dat ik denk, gods zeg, zit ik hier in een hardstikke groot huis met zijn tweeke, is allemaal naar de zin, ja we hebben alles zo ingericht dat we zo lang mogelijk kunnen blijven wonen, brede deuren, geen drempels, dus hier kunnen we nog een hele tijd vooruit, en dan loop ik naar de tuin en ga ik een beetje in de tuin zitten prullen, en dan denk ik god dat is ook wel 's hardstikke lekker, om nie per se dit of dat te moeten, maar gewoon je bloemetjes te verzorgen, en 's even lekker te gaan zitten, van eh ze bekijkt het maar, en dan zie ik 's avonds daar de zon ondergaan en dan denk ik, 't is nog zo slecht niet! en als hij dat niet het, ja da's wel hardstikke moeilijk, hij vergeet wel 's ooit hiernaartoe te komen, dan gaat ie rechtstreeks daarnaartoe, ja, maar hij moet hier ook maar weer gewoon zijn worteltjes in de grond steken, ja dat komt ook wel denk ik, maar je kunt, je kunt, je hebt toch maar een bepaalde hoeveelheid vermogen denk ik om anderen in dingen te helpen of niet? en het is van de andere kant ook heel begrijpelijk, als je op een plek geboren bent en je bent nooit van die plek afgeweest, dan is dat natuurlijk wel een hele grote stap, maar dan zeg ik tegelijkertijd wel

's ooit, dan moet je ook een beetje nuchter zijn, jouw zonen zijn 29 en toen ze dus op de middelbare school zaten, werd al duidelijk dat daar geen boer bij zat, dus je hebt ook al die tijd en misschien misschien heb ik dat ook wel niet goed ingeschat, ik heb gedacht dat zijn arbeidsongeschiktheid de oorzaak was van dat ie dat niet meer leuk vond, maar het kan ook het feit zijn dat ie geen opvolger heeft, dus dat zijn zonen niet in zijn voetsporen treden, gaan evengoed meespeulen he, maar da's wel iets waar ge toch een heel stuk zelf uit moet komen, en misschien is dat ook een conflict, want ik denk dat je as moeder daar anders mee omgaat hè, ik kan me voorstellen dat 't opvolgen van een bedrijf voor een man hè dus zijn levenswerk voortzetten belangrijk is, maar tegelijkertijd heb ik altijd de filosofie gehad naar mijn kinderen, die zet je op de wereld, die probeer je op te voeden dat het fatsoenlijke mensen worden, maar je geef ze tegelijkertijd de keus om hun capaciteiten op hun manier zo goed mogelijk te benutten, en dat zie je binnen de landbouw wel 's hoor, dat ze per se iemand in dat bedrijf moeten, dan dan doe je aan dat kind ook weer geen recht hè, toch?

Truus: ik denk dat het te vergelijken is met een boom, voor mij dan hè, voor Karel weet ik nie, voor mij, d'r zitten wortels, die kronkelen overal, die die zitten hier, maar gaat 's een boom die zo lekker geworteld is, en mooie blaadjes, gaat die is verplanten, zet 'm 's op een ander plekje, kan ie daar wennen, is ie daar gelukkig

Connie: ... ja ik ben graag bezig, ik ben graag buiten, ik moet onder de mensen komen, in de eerste jaren dat ik het bedrijf deed als vrouw hè, had ik wel 's het gevoel dat ik wou vluchten, dan ben je in die stallen bezig, je ziet weinig mensen, alleen maar die je komen adviseren eh in je bedrijfsvoering, dan had ik toch wel 's het gevoel, nou nou moet ik even onder de douche en even gewoon boodschappen doen, even de wereld in komen, dus het kan ook wel 's beklemmend zijn hoor, als je dus niks ziet as dieren heel de dag, nee je moet wel iets meer hebben, naah dan heb ik de tuin, en hier wordt nooit meer gebouwd, ze zijn allemaal natuurgebied aan het creëren daarachter, ja dan zeg ik tegen Fons, we moeten nog een stukje grond hierachter kopen, want ja die mais dat is natuurlijk niks hè, nee dat wordt zo hoog zometeen, dan kun je er niet meer overheen kijken, dus toen dacht ie al dat ik dat serieus meende, dat ik dat hele blok wou kopen, maar toen zei de boekhouder, dat hoeft helemaal niet hoor, doe je gewoon met een rugspuit met vergif, spuit je gewoon je uitzichtbaantje [lacht], natuurlijk hoef ik dat niet te hebben, maar het zou wel prachtig zijn als daar een laag produkt zit, en dan nog in rechte lijntjes hè, in lijn van me vijver, ja want ik hou wel van netjes, mooi hè die waterlelies, heb ik van me dochter gekregen, ja ik ben dik tevreden wel ...

Truus: ... maar dat klopt niet wat ik nou zeg, die boom wordt niet verplant naar een ander stukje, waar die verder groeit, ik gaat hier niet weg, en daar verder met varkens houden, die boom is hier afgezaagd, die valt om, het is gedaan, zo moet je het zien, da' s mijn boom